

HAPTISKE SIGNALER

– 139 nye og kendte signaler

Person

Rum & omgivelser

Farver

Pleje

Mad & drikke

Øvrige

Computer & skærme

Foreningen Danske DøvBlinde
syns & hørehæmmede

HAPTISKE SIGNALER

– 139 nye og kendte signaler

Foreningen Danske DøvBlinde
syns hørehæmmede

Haptiske signaler

– 139 nye og kendte signaler

ISBN 978-87-989299-6-3

© Foreningen Danske DøvBlinde
– synshørehæmmede 2018

I bogen vises haptiske signaler udført på Dorte Eriksen og Gerd Nielsen af kontaktperson Anette Rosenqvist og tolk Riinette Askgaard.

Bogens signaler er udviklet af døvblinde i Danmark og udvalgt af Dorte Eriksen, Gerd Nielsen, Charlotte Dohm og Pia Hesse i samarbejde med dygtige tolke og kontaktpersoner.

Tak til alle involverede i arbejdet bag bogen.

Redaktion: Pia Hesse & Gerd Nielsen
Fotos og grafisk tilrettelæggelse:
Niels Holst – Holst Design & Project

Bogen er produceret af Foreningen Danske DøvBlinde med støtte fra Augustinusfonden

INDEX alfabetisk

23	AFBRYDER	41	DRIKKEVARER	59	HENTER
24	ALVORLIG	42	DØR	60	HILSER
25	ANDERLEDES	43	ENTER-TAST	61	HOSTER
26	BANKER	44	FARE	62	HVAD
27	BERUSET	45	FARVE	63	HVID
28	BETALING	46	FEJL	64	HØRER
29	BEVÆG DIG IKKE	47	FLYT (DIG)	65	HÅNDS- OPRÆKNING
30	BIL	48	FRUGT	66	IGEN
31	BILLET	49	FÆRDIG	67	INDSPRØJTNING
32	BLODTRYK	50	GABER	68	INSISTERENDE
33	BLÅ	51	GOD	69	INTERESSERET
34	BOGSTAV	52	GRINER	70	IRONI
35	BRUN	53	GRÆDER	71	IRRITERET
36	BRØD	54	GRØN	72	JA
37	CHAMPAGNE	55	GRÅ	73	KAFFE
38	CHOKOLADE	56	GUL	74	KAFFEVOGN
39	DIG	57	GÅR	75	KAGE
40	DOBBELTKLIK	58	HANDICAPPET		

INDEX alfabetisk

76 KED AF DET	94 MINDRE	109 PERSON
77 KEDER SIG	95 MOBIL	110 PILE-TAST
78 KIGGER PÅ DIG	96 NEJ	111 PINLIG
79 KLAPPER	97 NERVØS	112 REGN
80 KLAR	98 NIKKER	113 REJS DIG OP
81 KLOKKEN	99 NYSGERRIG	114 RETNING
82 KNUS	100 OKAY	115 ROMANTISK
83 KVINDE	101 ONDT	116 RUM- BESKRIVELSE
84 KVITTERING	102 OPDATERER	117 RYGER
85 LARM	103 ORANGE	118 RYSTER
86 LILLA	104 ORDET (du har ...)	119 RØD
87 LOKALE	105 ORDET(en person har ...)	120 RØDMER
88 LÆGE	106 OVERRASKET	121 SERVERING
89 LÆSER	107 PAKKER SAMMEN	122 SKRIVER
90 MAD	108 PAUSE	123 SKRIVER PC
91 MAND		124 SKUFFET
92 MERE		125 SKÆRM
93 MIKROFON		

INDEX alfabetisk

126 SKÅL	143 TALE	160 ØJNE LUKKER
127 SMILER	144 TALLERKEN	161 ØL
128 SNAKKER	145 TE	
129 SNE	146 TELESLYNGE	
130 SODAVAND	147 TEMPERATUR	
131 SOL	148 TOILET	
132 SORT	149 TOLKNING	
133 SOVER	150 TRAPPER	
134 SPØRGSMÅL	151 TÆNKER	
135 STILLE	152 UNDERSKRIFT	
136 STOP	153 USIKKER	
137 SUR	154 UTÅLMODIG	
138 SWIPE	155 VAND	
139 SYGEPLEJERSKE	156 VENT	
140 TABER	157 VINDUE	
141 TAB-TAST	158 VRED	
142 TAL – 1, 2, 3 osv.	159 ØJENBRYN HÆVES	

INDEX kategorier

PERSON

Kategori-signal ■

24 ALVORLIG	79 KLAPPER	120 RØDMER
27 BERUSET	83 KVINDE	122 SKRIVER
39 DIG	88 LÆGE	124 SKUFFET
50 GABER	89 LÆSER	127 SMILER
52 GRINER	91 MAND	128 SNAKKER
53 GRÆDER	97 NERVØS	133 SOVER
58 HANDICAPPET	98 NIKKER	137 SUR
60 HILSER	99 NYSGERRIG	139 SYGEPLEJERSKE
61 HOSTER	106 OVERRASKET	151 TÆNKER
68 INSISTERENDE	107 PAKKER SAMMEN	153 USIKKER
69 INTERESSERET	109 PERSON ■	154 UTÅLMODIG
71 IRRITERET	111 PINLIG	158 VRED
76 KED AF DET	117 RYGER	159 ØJENBRYN HÆVES
77 KEDER SIG	118 RYSTER	160 ØJNE LUKKER
78 KIGGER PÅ DIG		

INDEX kategorier

Rum & Omgivelser

Kategori-signal ■

26 BANKER

42 DØR

57 GÅR

65 HÅNDS-
OPRÆKNING

85 LARM

87 LOKALE ■

93 MIKROFON

104 ORDET
(du har ...)

105 ORDET (en
person har ...)

112 REGN

114 RETNING

116 RUM-
BESKRIVELSE

129 SNE

131 SOL

135 STILLE

146 TELESLYNGE

150 TRAPPER

157 VINDUE

FARVER

Kategori-signal ■

33 BLÅ

35 BRUN

45 FARVE ■

54 GRØN

55 GRÅ

56 GUL

63 HVID

86 LILLA

103 ORANGE

119 RØD

132 SORT

INDEX kategorier

MAD & DRIKKE

Kategori-signaler ■

36 BRØD
37 CHAMPAGNE
38 CHOKOLADE
41 DRIKKEVARER ■
48 FRUGT
73 KAFFE
74 KAFFEVOGN
75 KAGE
90 MAD ■
121 SERVERING
126 SKÅL
130 SODAVAND
144 TALLERKEN
145 TE
155 VAND
161 ØL

COMPUTER

Kategori-signal ■

40 DOBBELTKLIK
43 ENTER-TAST
95 MOBIL
102 OPDATERER
110 PILE-TAST
123 SKRIVER PC
125 SKÆRM ■
138 SWIPE
141 TAB-TAST

PLEJE

Intet kategori-signal

29 BEVÆG
DIG IKKE
32 BLODTRYK
67 INDSPRØJTNING
101 ONDT
147 TEMPERATUR

INDEX kategorier

ØVRIGE signaler

Intet kategori-signal

23	AFBRYDER	64	HØRER	113	REJS DIG OP
25	ANDERLEDES	66	IGEN	115	ROMANTISK
28	BETALING	70	IRONI	134	SPØRGSMÅL
30	BIL	72	JA	136	STOP
31	BILLET	80	KLAR	140	TABER
34	BOGSTAV	81	KLOKKEN	142	TAL, 1, 2, 3 osv.
44	FARE	82	KNUS	143	TALE
46	FEJL	84	KVITTERING	148	TOILET
47	FLYT (DIG)	92	MERE	149	TOLKNING
49	FÆRDIG	94	MINDRE	152	UNDERSKRIFT
51	GOD	96	NEJ	156	VENT
59	HENTER	100	OKAY		
62	HVAD	108	PAUSE		

FORORD

Haptiske signaler

– 139 nye og kendte signaler

... er en opslagsbog, som indeholder de signaler, der hyppigst anvendes af døvblinde, synshørehæmmede, pårørende, kontaktpersoner og tolke i Danmark.

Ved hjælp af haptiske signaler kan døvblinde få information, som andre får gennem synet. Det giver bedre mulighed for at deltage aktivt og på lige fod med andre i social interaktion. Det er vores håb, at haptiske signaler vil blive en naturlig del af hverdagen for alle døvblinde og synshørehæmmede.

I denne bog er tidligere udgivne og nye signaler samlet og illustreret i alfabetisk rækkefølge, så bogen kan være et udgangspunkt for videre udvikling af signaler i Danmark og i andre lande.

Introduktion

Signalerne er udviklet og udvalgt af døvblinde og synshørehæmmede i samarbejde med kontaktpersoner og tolke.

Hvad er haptiske signaler?

Ordet 'haptisk' er græsk og betyder berøring. Haptiske signaler udføres eller 'tegnes' på kroppen, typisk på den øverste del af ryg, skulder eller overarm.

Signalerne kan udføres samtidig med samtale og kan dermed bruges til at synsbeskrive, hvad der foregår i rummet under samtalen eller fx visualisere formen på en skulptur. Med haptiske signaler kan døvblinde og synshørehæmmede diskret få information om omgivelserne og om andres humør og mimik, samtidig med at samtalen kan fortsætte uforstyrret.

At en samtalepartner smiler, at tilhørere ved et foredrag ler, at sidemanden løfter sit glas for at skåle, at mødet begynder nu, og at der tales i teleslynge.

Det er alle situationer, hvor det er nyttigt med synsbeskrivelse, så døvblinde kan reagere hensigtsmæssigt.

Ikke et sprog i sig selv

Haptisk kommunikation er ikke et sprog i sig selv, men kan bruges som supplement til tale, tegnsprog og øvrige kommunikationsformer, når det er nødvendigt.

Hvem kan bruge haptiske signaler?

Haptiske signaler er nyttige for døvblinde og synshørehæmmede, men også svagsynede og blinde kan have stor gavn af haptisk synsbeskrivelse. For eksempel til at få overblik over et rum eller en bygning, til mødeledelse, til at få information om ansigtsudtryk og meget andet.

For personer med et lille synsfelt kan signalet for RETNING være med til at vise, hvor man skal orientere synet hen, så man bedre kan følge med i fx tegnsprogskommunikation.

6 gode grunde til at bruge haptiske signaler

- når man gerne vil modtage informationer diskret og uden at forstyrre omgivelserne
- når hænderne er beskæftigede fx med tegnsprog, punktlæsning eller føler på noget
- når der er for meget støj til, at man kan bruge sin hørerest
- når en form bedst beskrives med en tegning, fx et rum og dets indretning
- når man vil slappe af i arme/hænder/ører/øjne, men har brug for at modtage kortfattet information
- når man har brug for at orientere sig i en bestemt retning

Kategori-signaler

De 139 signaler er inddelt i syv kategorier. Til de fleste af kategorierne hører et kategori-signal, som kan være nyttigt at bruge som indledning for at tune modtageren ind på, hvad man vil informere om. Det kan være en hjælp i starten af en haptisk beskrivelse.

Indled fx med kategori-signalet MAD, inden du beskriver, hvad der ligger på en tallerken. Handler beskrivelsen om en person, så start med kategori-signalet PERSON. Dermed tunes modtageren ind på, hvad beskrivelsen drejer sig om.

Signaler i kategorien *Pleje* har ikke noget kategori-signal, da situationen ofte er givet på forhånd fx på hospitalet, hos lægen, hos tandlægen, ved besøg af hjemmesygeplejerske, eller lignende.

Signaler i kategorien *Øvrige* har heller ikke noget kategori-signal.

Kategorier	Kategori-signal
Person	PERSON
Rum & omgivelser	LOKALE
Farver	FARVE
Mad & drikke	MAD/DRIKKEVARER
Computer & skærme	SKÆRM
Pleje	—
Øvrige	—

Alle signalerne i bogen kan læres uden kendskab til tegnsprog, selvom nogle af signalerne er udviklet med inspiration fra dansk tegnsprog.

Tilpas signalerne til dit behov

Start med at udvælge en enkelt kategori eller fem signaler, der vil være særligt nyttige for dig. Når signalerne er lært og er blevet en naturlig del af kommunikationen, kan du lære flere signaler.

Du kan med fordel tilpasse signalerne til dit eget behov. Holder man fx mange foredrag, vil det være en fordel at fokusere på de signaler, der beskriver omgivelser og personer til at starte med. Dermed kan man tilpasse sig publikums reaktion, mens man holder foredrag.

Man kan også eksperimentere med signalernes størrelse, tryk og hvor på kroppen, de er lettest at udføre og aflæse.

I bogen udføres de fleste signaler på ryg, skulder eller overarm, men de kan udføres andre steder på kroppen.

Introduktion

Et signals betydning kan forstærkes ved at udføre det med større bevægelse, gentage bevægelsen eller justere det tryk, det gives med.

Fx gentages signalet for GRINER, så længe der grines, og er en person meget vred, kan signalet VRED udføres med kraftigt tryk på ryggen.

Det tøj, modtageren har på, kan være mere eller mindre velegnet til haptiske signaler. Det kan fx være svært at aflæse igennem en tyk sweater, og det kan være svært at udføre signaler, hvis der sidder en hætte eller stor krave i vejen.

Beskrivelse af rum og omgivelser

Haptiske signaler er meget nyttige til at beskrive et lokale og dets indretning.

Start med at tegne en stor firkant med to fingre på modtagerens ryg. Tegn derefter lokalets omrids.

Derefter kan borde, døre og hvad der ellers befinder sig i lokalet, tegnes i forhold til omridset på ryggen.

Det giver en grundlæggende ramme, som kan bruges al den tid, man befinder sig i lokalet som udgangspunkt for beskrivelse af det, der finder sted. Vær opmærksom på, at lokalet skal beskrives ud fra den døvblindes nye perspektiv, hvis man flytter sig i rummet.

Beskrivelse af personer

Mange haptiske signaler er beregnet til at give information om personers reaktion. Smiler samtalepartneren, virker hun vred eller skuffet? Græder hun eller griner hun? Alt sammen information, der er vigtig for at kunne reagere her og nu på stemningen.

Signaler, som beskriver humør eller reaktioner, kan indledes med kategori-signalet PERSON.

Feedback

For at vise, om man har forstået et signal, kan man vælge at give feedback til udøveren.

Man kan fx give feedback ved at..

- nikke
- ryste på hovedet
- løfte hånden for at sige stop
- 'spille' i luften med fingerspidserne opad (som signalet for HVAD)

ØVELSER

Øvelse 1

Stå i en rundkreds.

En person laver et haptisk signal på side-
mandens ryg, som sender det videre i
rundkredsen.

Når signalet har været hele vejen rundt,
siges det højt. Er signalet stadig det sam-
me?

Øvelse 2

Prøv ved hjælp af haptiske signaler at
synsbeskrive det rum, I er i.

Start med at lave rummets omrids ved at
bruge begge pegefingre og placer der-
efter vinduer, døre, borde og stole.

Husk at den, der udfører signalerne gerne
må forklare samtidig på tale- eller tegn-
sprog.

Øvelser

Øvelse 3

Mad på en tallerken synsbeskrives bedst med henvisning til placeringen i forhold til en urskive: Ligger kartoflerne fx ud for klokken 3? Kødet ud for klokken 6? ... og grønsagerne ud for klokken 9?

Har maden særlig form og farve, så beskriv det. Brug evt. kategori-signalerne for FARVE og MAD i starten af beskrivelsen.

Øvelse 4

Gå en tur rundt i området. Find træer, bygninger, lokaler, skulpturer og andet, der kan beskrives ved at tegne dem på ryggen.

**God fornøjelse
med haptiske signaler!**

AFBRYDER

Øvrige

Flad hånd lægges med håndfladen nedad på skulderen.

Berøringen fastholdes lidt.

ALVORLIG

Person

Strakt hånd placeres på ryggen med fingerspidserne opad og med håndkanten mod ryggen.

Hånden føres nedad i en lodret linje.

ANDERLEDES

Øvrige

**Der laves to prikker på ryggen samtidig.
Fingrene løftes og flyttes udefter,
hvor der laves to nye prikker.**

BANKER PÅ

Rum &
omgivelser

Med knoerne bankes der på ryggen.

BERUSET

Person

Der tegnes en slingret vej opad ryggen.

BETALING

Øvrige

TIP

Kan kombineres med MOBIL for Mobilepay.

Tommelfingeren trykkes let mod overarmen og tages væk med en fejende bevægelse.

BEVÆG DIG IKKE

Pleje

Hånden lægges oven på modtagerens hånd og bevæges i retning ad modtagerens fingre.

Lad hånden ligge stille, så længe modtageren ikke må bevæge sig.

TIP

Brug FÆRDIG, når modtageren må bevæge sig igen.

BIL

Øvrige

To knyttede hænder holdes mod ryggen og drejes som på et bilrat.

BILLET

Øvrige

Med pege- og tommelfinger tegnes et lille lodret rektangel på overarmen.

BLODTRYK

Pleje

Med tre fingre klemmes
rundt om overarmen.

Flad hånd lægges med håndfladen mod overarmen og fingerspidserne pegende fremad.

Hånden føres opad i en buebevægelse bagud.

BOGSTAV

Øvrige

**Skrives med blokbogstaver
– oftest på ryggen.**

**Hvert bogstav skrives så vidt muligt
i én ubrudt bevægelse.**

Knyttet hånd med lillefinger-siden mod overarmen føres rundt i en cirkelbevægelse.

BRØD

Mad & drikke

Med tommelfingerens spids skæres en 'skive' på skulderen.

CHAMPAGNE

Mad & drikke

Fingrene løber op ad overarmen som bobler der bruser op. Ved skulderen sætter hånden af og springer op i luften med spredte fingre.

CHOKOLADE

Mad & drikke

To fingre samles og laver en kort fejende bevægelse nedad på skulderen.

Bevægelsen gentages.

Der gives to prikker på overarmen hurtigt efter hinanden.

TIP

Kan kombineres med RUMBESKRIVELSE for at vise, hvor i rummet, modtageren befinder sig.

DOBBELTKLIK

Computer
& skærme

TIP

Kan kombineres med SKÆRM og udføres hvor der skal klikkes på skærmen.

Med hånden hvilende på ryggen gives to prikker hurtigt efter hinanden.

DRIKKEVARER

Mad & drikke

**KATEGORI-
SIGNAL**

Hånden formes, som der holdes om et glas og tager løst fat om overarmen.

Hånden føres op ad armen.

TIP

Kan bruges som indledning til forskellige drikke.

DØR

Rum & omgivelser

TIP

Kan bruges ved rumbeskrivelse.

Håndkanten mod ryggen vipkes op eller ned som en dør, der åbnes eller lukkes.

ENTER-TAST (Retur)

Computer
& skærme

Et spejlvendt L tegnes på ryggen med en kort lodret streg, der ender mod venstre i en vandret streg.

FARE på færde

Øvrige

Der tegnes et stort kryds
et sted på kroppen.

FARVE

Farver

**KATEGORI-
SIGNAL**

Med spredte fingre føres hånden ned ad overarmen i en blød bevægelse fra side til side.

TIP

Kan bruges som indledning til alle farver.

FEJL

Øvrige

Der tegnes et stort minus på ryggen bestående af en vandret streg og to prikker.

FLYT dig lidt

Øvrige

Med en hånd laves et let pres på armen i den retning, modtageren skal flytte sig.

FRUGT

Mad & drikke

Alle fingerspidserne krummes mod overarmen.

Hånden drejes i urets retning og tilbage igen, stadig med fingerspidserne mod overarmen.

FÆRDIG

Øvrige

Med håndkanten mod ryggen laves en fejende bevægelse, hvor hånden vipres fra side til side.

GABER

Person

Alle fingerspidserne samles og holdes mod ryggen.

Hånden åbnes og lukkes, så fingerspidserne spredes og samles igen.

GOD

Øvrige

**Der skrives et stort G på ryggen
i en ubrudt bevægelse.**

TIP

Kan bruges som forkortelse for hilsener som Godmorgen, Godaften, Godnat eller God weekend.

GRINER

Person

Med krummede fingre 'kradses' blidt op og ned ad ryggen.

Bevægelsen gentages, så længe der grines.

GRÆDER

Person

Der tegnes med hurtig bevægelse en lodret nedadgående streg på ryggen.

En streg mere tegnes parallelt med den første.

Flad hånd lægges med håndfladen mod overarmen og fingerspidserne pegende opad.

Hånden føres nedad i en fejende bevægelse.

Med flad hånd mod overarmen laves en let fejende bevægelse opad.

Bevægelsen gentages.

Tommelfinger og pegefinger strækkes, holdes mod overarmen og drejes fremad i en halvcirkel.

Bevægelsen ligger i håndleddet.

To fingre 'går' hen over ryggen.

TIP

Fingrene kan med fordel 'gå' hen over ryggen i den retning, som personen går.

HANDICAPPET

Person

Med håndkanten skæres en linje på modtagerens arm ved albuen.

HENTER

Øvrige

Med alle fingre 'hapses' i ryggen,
som når man tager noget.

HILSER – vil give hånd

Person

Med hånden gives to små puf bag albuen.

HOSTER

Person

Hånden formes, som der holdes om et glas. Hånden tager løst fat om overarmen med lillefingersiden nedad og føres i en op- og nedadgående bevægelse, så længe der hostes.

HVAD

Øvrige

Med alle fingre 'spilles' på undersiden af armen.

HVID

Farver

Med fingerspidserne laves en let og kort bevægelse nedad på overarmen. Bevægelsen gentages.

TIP

Kan kombineres med **DRIKKEVARER** for hvidvin.

HØRER – hvad der bliver sagt?

Øvrige

Der skrives et stort C øverst på overarmen. Der laves en prik i midten.

HÅNDSOPRÆKNING

Rum &
omgivelser

Der gives et dobbelt prik på overarmen.
Samtidig gives en prik på ryggen,
der viser personens placering i rummet.

TIP

Når personen er noteret på talelisten, kan et JA på ryggen vise, at hånden er set.

IGEN

Øvrige

Med pegefingeren laves en fejende bevægelse på skulderen.

INDSPRØJTNING

Pleje

Der gives en prik på indersiden af albueleddet og derefter en prik på kroppen, hvor der skal stikkes.

INSISTERENDE

Person

Der skrives et udråbstegn på ryggen.

INTERESSERET

Person

Der skrives et i på ryggen
(med prik over i'et).

IRONI

Øvrige

TIP

Brug signalet straks når samtalen tager en ironisk drejning.

Der laves en prik på ryggen.

Fingerspidsen drejes rundt et par gange på samme sted.

IRRITERET

Person

Med fingrene krummet mod ryggen laves en rystebevægelse fra side til side.

JA

Øvrige

Med flad hånd klappes let på ryggen, skulderen eller overarmen et par gange.

KAFFE

Mad & drikke

Knyttet hånd med lillefingersiden nedad føres rundt på skulderen i en cirkelbevægelse.

KAFFEVOGN

Mad & drikke

KAFFE + RETNING

Knyttet hånd med lillefingersiden nedad føres rundt på skulderen i en cirkelbevægelse.

Håndkanten føres i den relevante retning på ryggen.

KAGE

Mad & drikke

**Fingrene krummes
og berører skulderen to gange.**

KED AF DET

Person

Der tegnes med langsom bevægelse en lodret nedadgående streg på ryggen.

En streg mere tegnes parallelt med den første.

KEDER SIG

Person

Med flad hånd trommes der langsomt på ryggen med skiftende fingre.

KIGGER PÅ DIG

Person

Modtagerens placering markeres med en prik på ryggen.

Med den anden hånds pege- og langfinger tegnes parallelle streger ind mod prikken for at vise, at omkringstående personer kigger på modtageren.

KLAPPER

Person

Med håndfladerne klappes på skift mod ryggen. Bevægelsen gentages, så længe der klappes.

Når klapsalverne klinger af, glider hænderne nedad, mens der klappes lettere og lettere.

KLAR

Øvrige

Begge håndflader føres opad på ryggen i buebevægelser ud til siderne.

KLOKKEN

Øvrige

Der prikkes to gange på oversiden af modtagerens håndled.

KNUS – give et knus

Øvrige

TIP

Med et let pres på den ene arm kan man indikere, om personen sigter mod at knuse mod højre eller venstre kind.

Med hånden tages fat om overarmen, og der gives et lille klem om armen.

PERSON + K

Tommel- og pegefinger holdes med afstand imellem hinanden. Føres ned ad armen parallelt.

Et K skrives på overarmen.

KVITTERING

Øvrige

BILLET + UNDERSKRIFT

Med pege- og tommelfinger tegnes et lille lodret rektangel på overarmen.

Med to samlede fingre tegnes en sløjfe på overarmen i én ubrudt bevægelse.

LARM

Rum &
omgivelser

Alle fingre kribler rundt på ryggen.

LILLA

Farver

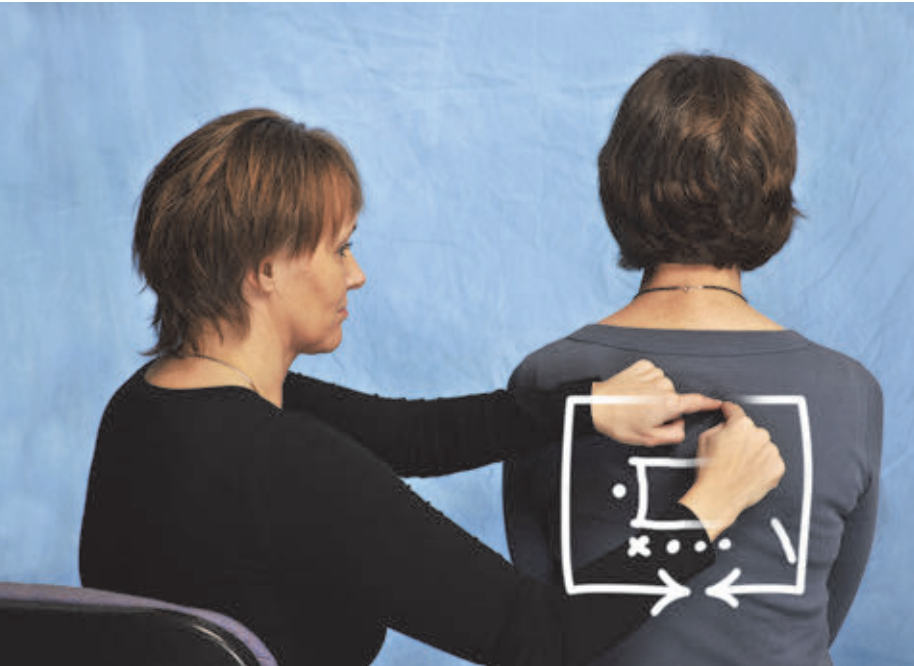

Med to fingre samlet laves en lille bue på overarmen.

LOKALE

Rum &
omgivelser

**KATEGORI-
SIGNAL**

En stor firkant tegnes på ryggen for at fortælle, at rumbeskrivelsen starter. Derefter tegnes lokalets faktiske form og der laves en prik, hvor modtageren befinder sig i rummet. Til sidst tegnes lokalets døre, vinduer, møbler og indretning.

TIP

Den store firkant kan bruges som indledning til alle rumbeskrivelser.

LÆGE

Person

Stort L skrives på håndryggen.

LÆSER

Person

**Håndryggen holdes mod ryggen med
fingerspidserne opad.**

**Hånden bevæges vandret fra side til
side et par gange.**

MAD

Mad & drikke

**KATEGORI-
SIGNAL**

TIP

Kan bruges som indledning til mad-beskrivelser.

Der tegnes en cirkel på overarmen.

PERSON + M

Tommel- og pegefinger holdes med afstand imellem hinanden. Føres ned ad armen parallelt.

Et M skrives på overarmen.

MERE

Øvrige

TIP

Kan bruges som
'tal højere'.

Håndkanten holdes vandret og føres op ad modtagerens overarm.

MIKROFON

Rum &
omgivelser

Der skrives et M på overarmen
med en cirkel rundt om.

TIP

Kan kombineres
med RETNING.

MINDRE

Øvrige

TIP

Kan bruges som
'tal lavere'.

**Håndkanten holdes vandret og føres
ned ad modtagerens overarm.**

MOBIL (telefon) ringer

Computer
& skærme

Tommel- og lillefinger holdes mod overarmen og vippes skiftevis ud og ind mod armen.

NEJ

Øvrige

TIP

Kan også bruges til at viske et forkert signal ud.

Flad hånd med håndfladen mod ryggen og fingerspidserne pegende opad føres fra side til side et par gange.

NERVØS

Person

Med tommel- og pegefinger laves parallelle nedadgående zig-zag streger på ryggen.

NIKKER

Person

Med flad strakt hånd klappes let på ryggen, skulderen eller underarmen et par gange.

NYSGERRIG

Person

Med en finger laves en kort fejende bevægelse nedad ryggen.

Bevægelsen gentages.

OKAY

Øvrige

TIP

Man kan også skrive
OK med bogstaver.

Der tegnes et flueben på ryggen.

– det kommer til at gøre **ONDT**

Pleje

Der laves en streg henover håndryggen.

OPDATERERER

Computer
& skærme

Der tegnes en lille cirkel på ryggen. Fingeren fortsætter rundt, så længe en maskine opdaterer eller arbejder.

Der laves et lille ophold på vej rundt øverst i cirklen.

ORANGE

Farver

Strakt hånd med tommelfingeren nedad åbnes og lukkes ind mod overarmen med strakte fingre.

Bevægelsen gentages.

ORDET – du har ordet nu

Rum &
omgivelser

TIP

Når personen er noteret på talelisten, kan et JA på ryggen vise, at hånden er set.

Der gives et dobbelt prik på overarmen.

en (anden) person har **ORDET**

Rum &
omgivelser

Der gives et dobbelt prik på ryggen.
Placeringen på ryggen refererer til
personens placering i rummet.

OVERRASKET

Person

Flad hånd føres i en hurtig fejende bevægelse opad ryggen.

PAKKER SAMMEN

Person

To håndkanter kører ind mod hinanden på ryggen med fingrene pegende opad.

Håndfladerne lægges ned en ad gangen. Den ene skråt ovenpå den anden.

PAUSE

Øvrige

Med pege- og langfinger 'klippes' der i overarmen.

Klippet fastholdes et øjeblik.

PERSON

Person

**KATEGORI-
SIGNAL**

Tommel- og pegefinger holdes med afstand imellem hinanden.

Føres ned ad armen parallelt.

TIP

Kan bruges som indledning til alle personbeskrivelser.

Kan gøres smalt for en spinkel person eller bredt for en kraftig person.

PILE-TAST

Computer
& skærme

Pegefingeren bevæges flere gange langs med ryggen i pilens retning.

PINLIG

Person

Med spredte fingerspidser mod ryggen samles fingrene og ender i ét punkt, (som tæer der krummes).

REGN

Rum &
omgivelser

Alle fingrene spredte føres ned over ryggen et par gange som regn der falder.

REJS DIG OP

Øvrige

Der gives et let tryk opad under albuen.

TIP

Brug FÆRDIG, når man kan sætte sig igen.

RETNING

Rum &
omgivelser

Håndkanten føres i den relevante retning på ryggen.

ROMANTISK

Øvrige

Med to fingre tegnes et hjertes to halvdele samtidig på ryggen.

RUMBESKRIVELSE

Rum & omgivelser

TIP

Husk at tage udgangspunkt i det sted i rummet, hvor I står.

Hvis man flytter sig, ændres udgangspunktet, og detaljer skal muligvis tegnes på ny set fra den døvblindes perspektiv.

Lokalets faktiske form tegnes og der laves et prik, hvor modtageren befinder sig i rummet.

Til sidst tegnes lokalets døre, vinduer, møbler og indretning.

RYGER

Person

Der tegnes en vandret streg på ryggen med bølgende røg, der stiger op.

RYSTER – på hovedet

Person

Flad hånd føres fra side til side på ryggen et par gange.

Pegefingerens side føres fremad på overarmen, så der tegnes en vandret streg.

TIP

Kan kombineres med med **DRIKKEVARER** for rødvin.

RØDMER

Person

Flad hånd føres opad ryggen med spredte fingre, som en rødmen, der breder sig.

SERVERING

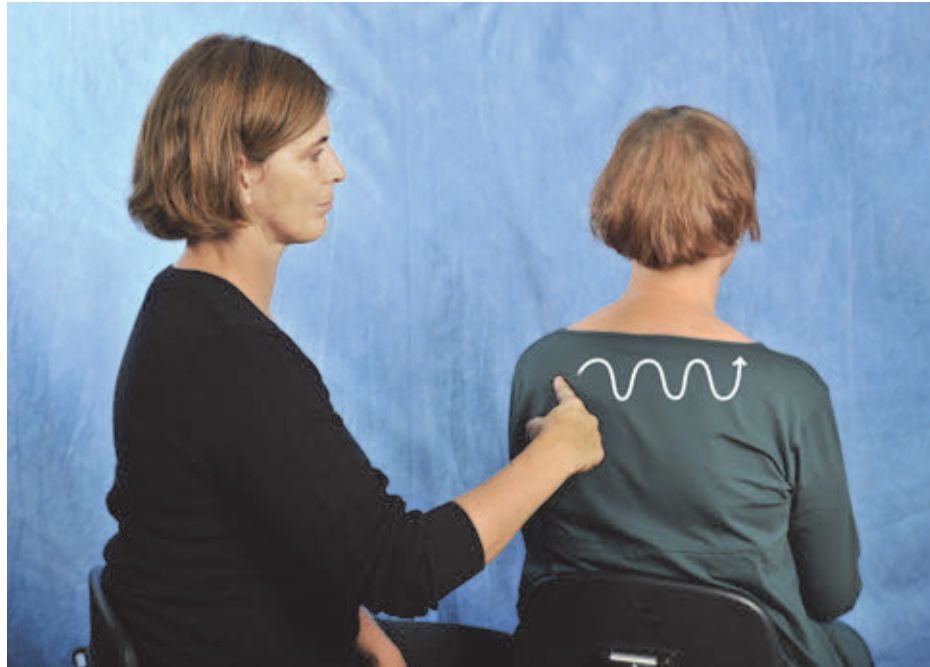
Mad & drikke

Et S skrives på overarmen.

SKRIVER

Person

Der skrives med bølgestreger hen over ryggen.

SKRIVER PÅ PC

Computer
& skærme

Der skrives på ryggen som på et tastatur.

SKUFFET

Person

Flad hånd lægges med strakte spredte fingre på ryggen og med finger-spidserne pegende opad.

Hånden føres nedad i en langsom bevægelse.

SKÆRM

Computer
& skærme

**KATEGORI-
SIGNAL**

Den øverste kant og de to sider af en skærm tegnes på ryggen med to fingre.

TIP

Bruges som indledning og ramme til beskrivelse af indhold på en skærm.

SKÅL

Mad & drikke

DRIKKER + DOBBELT-KLAP

Med lillefingersiden nedad tages løst fat om overarmen. Hånden føres opad, som man løfter et glas.

Hånden holdes på armen, til alle er klar til at drikke.

Efterfølges af dobbeltklap på overarmen eller et lille klem, når der drikkes.

SMILER

Person

Der tegnes en buet (smilende) streg på ryggen.

TIP

Kan gøres bredere eller kraftigere for at understrege et stort smil.

SNAKKER

Person

Hånden formes, som der holdes om et glas. Med håndkanten mod ryggen åbnes og lukkes hånden med strakte fingre. Bevægelsen gentages.

Alle fingre trommer blidt ned over ryggen.

SODAVAND

Mad & drikke

Fingrene løber op ad overarmen,
som sodavand der bobler op.

En cirkel tegnes på ryggen.

Alle fingerspidser samles på solen og spredes ud som solstråler i den retning, solen skinner.

SORT

Farver

Flad hånd lægges med håndfladen mod overarmen og fingrene pegende opad.

Hånden drejes en kvart omgang frem og nedad.

SOVER

Person

Der skrives et Z på ryggen.

SPØRGSMÅL

Øvrige

Der skrives et spørgsmålstegn på ryggen.

STILLE

Rum &
omgivelser

Der tegnes en lang vandret streg
på ryggen.

STOP

Øvrige

Flad hånd lægges med håndfladen mod ryg eller skulder med fingrene opad.

Berøringen fastholdes et øjeblik.

SUR

Person

Der tegnes en buet (sur) streg på ryggen.

SWIPE

Computer
& skærme

Med fingerspidserne laves en fejende bevægelse på ryggen.

SYGEPLEJERSKE

Person

Der tegnes et kors på håndryggen med to samlede fingre.

TABER – noget

Øvrige

Hånden knyttes, og tommel- og pegefingersiden holdes mod ryggen.

Hånden åbnes i en nedadgående bevægelse, som om der tabes noget.

TAB-TAST

Computer
& skærme

To pegefingre bevæges i vandret retning mod hinanden på ryggen.

TAL – 1, 2, 3 osv.

Øvrige

Tal skrives på ryggen så vidt muligt
i én ubrudt bevægelse.

der holdes – **TALE**

Øvrige

Med en finger slås der ind mod overarmen et par gange, som når der slås på et glas.

TIP

Kan kombineres med AFBRYDER.

TALLERKEN

Mad & drikke

TIP

Brug håndkanten for skub opad/nedad/ fra venstre/fra højre for at vise, i hvilken retning maden skal skubbes.

Der tegnes en cirkel på overarmen.

Pege- og tommelfingerspids samles og køres lidt ned ad overarmen og op igen, som en tepose, der dyppes.

TELESLYNGE – slå over på ...

Rum &
omgivelser

Der skrives et T på overarmen
med en cirkel rundt om.

der tages **TEMPERATUR**

Pleje

Der tegnes en streg op ad pegefing-
fingeren.

TOILET – går på toilettet

Øvrige

Der tegnes et lille kryds på overarmen eller skulderen.

TOLKNING

Øvrige

**Flad hånd lægges på ryggen og vippes om på håndryggen og tilbage igen.
Gentages så længe tolkning foregår.**

TRAPPER

Rum &
omgivelser

TIP

Kan kombineres med
RETNING.

Trappetrin tegnes opad eller nedad
på ryggen.

TÆNKER

Person

To fingre 'går' lidt frem og tilbage på ryggen.

UNDERSKRIFT

Øvrige

Med to samlede fingre tegnes en sløjfe på overarmen i én ubrudt bevægelse.

USIKKER

Person

**To strakte fingre holdes mod ryggen,
og der vippes fra finger til finger.**

UTÅLMODIG

Person

Med alle fingrene trommes der hurtigt på ryggen med skiftende fingre.

VAND

Mad & drikke

**Fingrene løber ned ad overarmen,
som vand der risler.**

VENT

Person

Pegefingerens side mod overarmen føres frem og tilbage.

VINDUE

Rum &
omgivelser

Vinduernes placering i rummet tegnes som streger på ryggen.

TIP

Bruges ved
rumbeskrivelse.

VRED

Person

Der skrives et omvendt V på ryggen.

ØJENBRYN HÆVES

Person

Først laves to prikker samtidig med god afstand (for øjne).

Derefter lægges en finger vandret ovenover og trækkes opad (som et øjenbryn, der hæves).

ØJNE LUKKER

Person

Hånden formes, som der holdes om et glas.

Med håndkanten mod ryggen laves et kort vip frem og ned som et øjenlåg, der lukkes.

Der skrives et Ø på overarmen.

ALVORLIG · BERUSET · DIG · GABER · GRINER · GRÆDER ·
HANDICAPPET · HILSER · HOSTER · INSISTERENDE ·
INTERESSERET · IRRITERET · KED AF DET · KEDER SIG ·
KIGGER PÅ DIG · KLAPPER · KVINDE · LÆGE · LÆSER ·
MAND · NERVØS · NIKKER · NYSGERRIG · OVERRASKET ·
PAKKER SAMMEN · PERSON · PINLIG · RYGER · RYSTER ·
RØDMER · SKRIVER · SKUFFET · SMILER · SNAKKER · SOVER ·
SUR · SYGEPLEJERSKE · TÆNKER · USIKKER · UTÅLMODIG ·
VRED · ØJENBRYN · ØJNE LUKKER • BANKER · DØR · GÅR ·
HÅNDS-OPRÆKNING · LARM · LOKALE · MIKROFON · ORDET ·
ORDET · REGN · RETNING · RUM-BESKRIVELSE · SNE · SOL ·
STILLE · TELESLYNGE · TRAPPER · VINDUE • BLÅ · BRUN ·
FARVE · GRØN · GRÅ · GUL · HVID · LILLA · ORANGE · RØD ·
SORT • BRØD · CHAMPAGNE · CHOKOLADE · DRIKKEVARER ·
FRUGT · KAFFE · KAFFEVOGN · KAGE · MAD · SERVERING ·
SKÅL · SODAVAND · TALLERKEN · TE · VAND · ØL • DOBBELT-
KLIK · ENTER-TAST · MOBIL · OPDATERER · PILE-TAST ·
SKRIVER PC · SKÆRM · SWIPE · TAB-TAST • BEVÆG DIG
IKKE · BLODTRYK · INDSPRØJTNING · ONDT · TEMPERATUR •
AFBRYDER · ANDERLEDES · BETALING · BIL · BILLET ·
BOGSTAV · FARE · FEJL · FLYT · FÆRDIG · GOD · HENTER ·
HVAD · HØRER · IGEN · IRONI · JA · KLAR · KLOKKEN · KNUS ·
KVITTERING · MERE · MINDRE · NEJ · OKAY · PAUSE · REJS
DIG · ROMANTISK · SPØRGSMÅL · STOP · TABER · TAL · TALE ·
TOILET · TOLKNING · UNDERSKRIFT · VENT •

Haptiske signaler

— 139 nye og kendte signaler

... er en opslagsbog med haptiske signaler, som bruges af døvblinde, synhørehæmmede, pårørende, kontaktpersoner og tolke i Danmark. Bogen findes også i en engelsk version.

Med haptiske signaler kan døvblinde få information, som andre får gennem synet. Det giver bedre mulighed for at deltage aktivt og på lige fod med andre i social interaktion. Det er vores håb, at haptiske signaler vil blive en naturlig del af hverdagen for alle døvblinde og synshørehæmmede.

I denne bog er tidligere udgivne og nye signaler samlet og illustreret. Bogen kan bruges i undervisning og af alle, der på egen hånd vil tilegne sig kendskab til haptisk kommunikation.

Signalerne findes også som app til Android og iPhone. Find den under navnet »Haptiske signaler«, der hvor du finder dine apps.

Signalerne findes i tekstversion og på pdf på www.fddb.dk

Foreningen Danske DøvBlinde

syns hørehæmmede